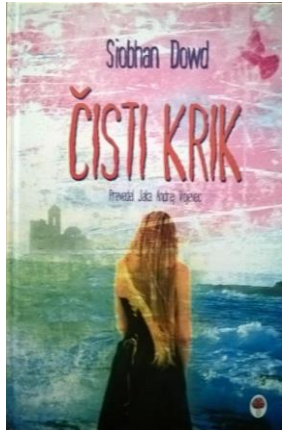

Dowd, Siobhan: **Čisti krik.**

Prev. Jaka A. Vojevec. Hlebce: Zala, 2015, 255 str.

| M | 4. stopnja | o avtorjih

| alkoholizem, dekleta, družina, Irska, mladostniki, nosečnost, očetje, odraščanje, smrt

Takole sem knjigo na kratko predstavila na Facebooku:

Odraščanje 16-letne Shell (leta 1984 na Irskem ali pa danes in tukaj, kot je zapisano na hrbtini strani knjige) je še posebno težko: nenadoma ji umre mamica, kar očeta popolnoma zlomi in pahne v alkoholizem. Shell, ki ima še mlajšega brata in sestro, prevzame obveznosti za družino. Obenem se spopada s težavami v šoli, prijateljstvom, prvo ljubeznijo, prezgodnjo nosečnostjo, hudimi obtožbami vaščanov (ne smem jih naštetih, da vam ne pokvarim bralskega pričakovanja), ki pa so njej in njeni družini že prej obrnili hrbet. Vse to so teme, ki ne le Shell, ampak tudi bralcem izvajajo »čisti krik«. Vrhunski mnogoplasten mladinski roman (ki je zaradi odličnosti lahko polnokrvno branje tudi odraslim!) kljub težkim temam izraža življenjsko radost - izraža toplo in etično pisateljico držo. To je prvi mladinski roman irske pisateljice Siobhan Dowd; prejel je več nagrad, med drugim nominacijo za prestižno Carnegiejevo medaljo.

Spodbude za branje:

- Bralce spodbudim s svojo kratko predstavitvijo na Facebooku. Ali pa s tem, kar piše na hrbtini strani knjige. (Tudi jaz sem pobirala od tam.)
- Po branju najprej prisluhnem, kaj mi bodo spontano povedali mladi bralci.
- Vsekakor želim, da bi se v pogovoru dotaknili vseh (večine?!) tem iz tega kompleksnega polnokrvnega romana: materina smrt, ob kateri se oče popolnoma zlomi (odpove službo, postane verski gorečnejši, zbira nabirke za reveže, predvsem pa se vda pijači; glavna junakinja Shella, ki ima 16 let, kar je že itak čas napornega odraščanja, skrbi za mlajšo sestro in bratca; spoznavamo njene odnose z vrstniki in vaščani, ki so ji pravzaprav vsi obrnili hrbet; krha se ji vera, čeprav sta si z novim mladim župnikom precej blizu; zvemo za Shellin nesporazum z edino prijateljico, za prvo ljubezen s fantom iz pomembne družine, zgodnjo nosečnost idr.; otrok se ji rodi mrtev, obtožijo jo detomora; oče misli, da je imel v pijanosti incestni odnos s hčerko, krivo priča ... vse pride na sodišče, v medije, v javnost itd. Smo še kaj pozabili? -
- Predvsem pa me zanima, kaj bo mlade bralce najbolj prizadelo.
- Najbrž bomo še kaj rekli o tem, kako pomembno je, da imajo mladi mamo in očeta, ki jima zaupajo ... ali vsaj nekoga odraslega za pomoč v stiskah. Opozorili bomo na svetlo naravnost pisateljice: kljub zelo težkim problemom, se roman konča s stavkom: *Kakšna radost je biti živ, kakšna radost.*
- Kaj menite, zakaj ima roman naslov »Čisti krik«? V angleškem izvirniku je »A Swift Pure Cry«.

Spodbude za nadaljnje branje:

- Siobhan Dowd (1960 – 2007), angleško pisateljico irskih korenin, v slovenščini že poznamo po njenem prav tako mojstrskem romanu *Barjanski otrok* (Zala, 2014): <http://www.bralnaznacka.si/index.php?Stran=43&bookID=776> in zaradi romana *Sedem minut čez polnoč* (Mladinska knjiga, 2013), ki ga je po njenem osnutku napisal Patrick Ness. Le-ta je dobila priznanje zlata hruška 2014 za najboljšo prevedeno mladinsko knjigo, ki ga podeljujeta Slovenska sekcija IBBY in Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana.

Ness, Patrick: **Sedem minut čez polnoč: napisano po zamisli Siobhan Dowd.**

Prev. Ana Ugrinović. Ilustr. Jim Kay. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 214 str.

| M | 4. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, simbolična pripoved, za pogovore o knjigah | bolezni, drevesa, fantastična bitja, matere, očetje, pošasti, sanje, sinovi, smrt, strah

V Ameriki rojeni in v Angliji živeči Patrick Ness, avtor mladinskih uspešnic in novinar, je roman *Sedem minut čez polnoč* zapisal po predlogi oziroma zapiskih pokojne priljubljene angleške pisateljice Siobhan Dowd. Knjiga je prejela tako nagrado za besedilo (prestižno Carnegie Medal 2012) kot tudi za izjemno sugestivne ilustracije, ki so delo Jima Kaya. Roman je sicer mladinski, a bo nedvomno ganil tudi odraslega bralca, ki bo spotoma lahko užival tudi v gibkem jeziku in dodelani vizualni podobi knjige. Trinajstletni Conor se spopada s hudo boleznijo svoje matere in z dejstvom, da je iz dneva v dan bolj šibka in bolj na koncu svojega življenja, čeprav mu sama zagotavlja, da se bo izmazala. Potem je tu še odsotni oče, ki ima v drugi državi drugo družino, pa babica, ki ni niti malo takšna, kot bi naj babice bile. In Harry, tipičen nasilnež, kakršne premore vsaka šola, pa Lily, prijateljica, ki postane bivša prijateljica ter pošast v obliki tise, ki prične usmerjati fantovo življenje. Ness na zanimiv način raziskuje Conorjevo duševnost in prepričljivo opiše njegove občutke in misli ter občutek krivde, ki žre protagonista, spretno poveže s šolskim nasiljem. *Sedem minut čez polnoč* je globoka in ganljiva, na zadnjih straneh pa še prav posebej čustveno intenzivna pripoved, ki prav gotovo nikogar ne more pustiti hladnega. Kako le, ko pa so zgodbe „/.../ od vseh reči najbolj neobzrdane /.../ Zgodbe preganjajo in grizejo in zasledujejo. /.../ Zgodbe so beštije /.../ Kdo ve, česa vsega so zmožne, ko jih enkrat spustiš z vajeti.“ (GK) (Iz Priročnika Pionirske <http://www.mklj.si/item/451>)

- Organiziram poglobljen pogovor o vseh treh romanih. Kaj jim je skupno? Kaj vznemirja pisateljico oz. kaj želi sporočiti (mladim) bralcem? Prav gotovo je na prvem mestu smrt, ob tem preberimo tudi tole: <http://www.delo.si/kultura/knjiga/smrt-zivi-med-nami.html/?search=Siobhan%20Dowd>. Nato radost do življenja: prav ob soočenju z lastnim koncem mladostniki odločno vzamejo življenje v svoje roke (Pisateljica je v svojih delih in življenju promovirala proaktivnost, menila je, da lahko veliko storiš zase tudi sam.) Glavne osebe njenih romanov so najstniki, ki zapuščajo otroška leta in se znajdejo na pragu zrelosti.
- Siobhan Dowd je bila tudi aktivna borka za pravice pisateljev v represivnih državah in je delovala tudi v okviru Pena. Podpirala je širjenje bralnih navad med mladino, pred smrtjo je tem zapisala: »Če zna otrok brati, zna misliti, in če zna otrok misliti, je svoboden.«